

Kunnan strateginen kypsyys -arviointi: kyselyn toteutus

Kyselyn tarkoituksena on kunnan strategiaproessiin, strategiaan ja sen sisältöön sekä strategian toimeenpanoon liittyvä toimijaryhmien kokemustiedon koonti arviointimenetelmällä. Kysely voidaan toteuttaa erilaisin web-kyselytyökaluin. Kysely on mahdollista toteuttaa esimerkiksi kaksi kertaa valtuustokaudessa ja näin saada tietoa niistä strategiatyön osa-alueista, joilla koetaan olevan eniten kehitystarpeita.

Kyselyn muoto ja sisältö määritettiin Fiksu kuntastrategia -hankkeen 1. vaiheen aikana laaditun kansallisen tilannekuvan aineistojen ja haastattelujen perusteella. Valmista kyselyratkaisua tai – pohjaa ei ollut käytettävissä, joten kysely oli tarve luoda ja määrittää hankkeen tarpeisiin itsenäisesti. Kansallisessa tilannekuvassa tunnistettu kyvykkyyden näkökulma yhdistettiin kuntastrategiaproessin yleiseen toteutusmalliin vaiheineen. Valitut pääteemat, väitteet ja kysymykset määritettiin yhteistyössä osallistujakuntien kanssa, tavoitteena tiivis ja riittävän kuvaava toimintamalli.

Toteutettujen kuntakohtaisten kyselyjen aineisto havaintoineen ja johtopäätöksineen yhdistettiin osaksi kuntakohtaisia tilannekuvia. Nämä tilannekuva katselmoitiin kuntaedustajien kanssa ja niiden pohjalta määritettiin kuntakohtaisia määräaikaisia toimeksiantoja. Nurmijärven kunta käynnisti kuntastrategian toimeenpanon johtamisen kuvaamiseen tähtäävän työvaiheen ja Sipoon kunta luottamushenkilöille toteutettavan valmennussarjan. Mäntsälässä kyselyn tuloksia purettiin yhdessä johtoryhmän kanssa ja saatiin näin määritettyä kuntastrategian toteutumisen seurannan sisältöä ja vaihtoehtoja.

Arviointikyselyn teema-alueet

Arviointikyselyn teema-alueita on viisi (5). Alueet ovat 1. strategian laadintaa valmistelevat toimenpiteet, 2. strategian laadinnan toteuttaminen, 3. strategian sisältö, 4. strategian seuranta ja arviointi sekä 5. strategian toimeenpanon johtaminen ja viestintä. Teema-alueet muodostavat kunnan strategiatyön kannalta kronologisen vaiheistuksen, joskin on syytä huomioida, että jokainen kunta määrittää kuntastrategiaproessin aina omista lähtökohdistaan ja tarpeistaan.

Yleisenä lähtökohtana on, että kuntavaalien jälkeen uusi valtuusto määrittää ja vahvistaa kunnalle uuden tai päivitetyn kuntastrategian, jossa huomioidaan edellisen kuntastrategiakauden painopisteet, aikaansaannokset ja niiden arviointi. Kunnan strategiaproessi on täten ajallinen jatkumo ja keskeiset tavoitteet, ja niihin liittyvät toimenpiteetkin ulottuvat usein vähintään kahden kuntastrategiakauden aikajänteelle.

Vastaajaryhmät

Tässä arviointikyselyssä arvioinnin suorittavat toimijat, henkilöt, jaetaan kolmeen ryhmään. Ryhmät ovat 1. kunnan johto tai johtava viranhaltija (so. kunnan johtoryhmä), 2. tulosalueen päällikkö tai esihenkilö tai joku muu (esimerkiksi toimialoilla työskentelevät linja- ja yksikköpäälliköt tai yleishallinnon erityisasiantuntijat, joilla määritetty rooli kuntastrategian kokonaisprosessissa) sekä 3. valtuutettu. Luottamushenkilöiden osalta voidaan määrittää myös toinen vastaajaryhmä, valtuutettu ja hallituksen jäsen, jolloin saadaan tietoa hallituksen jäsenten kokemuksista ja näkemyksistä.

Kokemus strategian laadinnasta ja toimeenpanosta nykyisessä kunnassa (tarvittaessa)

Fiksu kuntastrategia -hanke toteutettiin ajalla 15.6.2022-31.10.2024. Hankkeen rahoitus tuli kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmästä (Valtiovarainministeriö). Hankkeen vastuukuntana toimi Nurmijärven kunta, kumppanikuntana olivat lisäksi Mäntsälä ja Sipoo. Hankkeen ulkopuolisena asiantuntijana toimi Kuntien strateginen - kypsyys kyselyssä NHG Nordic Healthcare Group Oy.

Vastaajaryhmien antamia vastauksia voidaan tarvittaessa luokitella vastaajien kuntastrategiatyöhön liittyvän kokemuksen mukaan. Tässä kyselyssä vastaajia voidaan pyytää ilmoittamaan, onko heillä kokemusta yhden, kahden, kolmen tai neljän valtuustokauden ajalta. Useamman valtuustokauden toimineilla henkilöillä on mahdollisuus arvioida kuntastrategiatyötä jatkumona.

Teema-alueittaiset väitteet ja kysymykset

Teema-alueen 1. (Strategian laadintaa valmistelevat toimenpiteet) väitteet ovat seuraavat:

- Kunnassamme arvioidaan edellisen strategiakauden tavoitteiden toteutumista ennen uuden kuntastrategian laadintaa.
- Olennainen tieto on kunnassamme käytettävissä, kun kuntastrategiaa aletaan laatia.
- Kunnassamme määritetään vaihtoehtoiset tulevaisuuskuvat toimintaympäristöön liittyvine riskiarvioineen kuntastrategian laadintaa varten.
- Kuntastrategian laadintaprosessin vaiheet on kunnassamme määritelty selkeästi strategiatyöhön osallistuvien kannalta ja niistä viestitään tarkoituksenmukaisesti.
- *Avoin kysymys: Millaisista ilmiöistä tai asioista olet kokenut tarvetta tai haluaisit saada enemmän tai tarkempaa tietoa kuntastrategian laadintaa varten?*

Teema-alueen 2. (Strategian laadinnan toteuttaminen) väitteet ovat:

- Keskeiset kunnan sidosryhmät osallistuvat kunnassamme kuntastrategian laadintaan.
- Kuntastrategian laadinnan aikana määritämme strategiset valinnat päätavoitteineen.
- Strategiset linjaukset määrittävät kuntastrategiaa toteuttavien ohjelmien ja suunnitelmien laadintaa.
- *Avoin kysymys: Miten voisimme parantaa kuntastrategian laadinnan prosessiamme edelleen (vaiheet, aikataulu, osallistaminen, tiedon hankinta ja hyödyntäminen)?*

Teema-alueen 3. (Strategian sisältö) väitteet ovat:

- Kuntastrategiamme sisältö muodostaa ehyen, johdettavan kokonaisuuden.
- Kuntastrategiamme sisältää tietoon perustuvia valintoja.
- Kuntastrategiamme sisältää rohkeita, uusia mahdollisuuksia luovia valintoja.
- *Avoin kysymys: Millaisia ilmiöitä tai asioita haluaisit tai koet tärkeäksi painottaa kuntastrategian sisältönä?*

Teema-alueen 4. (Strategian seuranta ja arviointi) väitteet ovat:

- Kuntastrategiamme toteutumiselle on määritetty keskeiset tavoitteet ja arvioinnin mittarit.
- Kunnassamme on määritetty, miten kuntastrategian seuranta ja arviointi toteutetaan strategiakaudella.
- Kunnassamme tarkastuslautakunnan vuotuinen arviointikertomus antaa tietoa kuntastrategian tavoitteiden toteutumisesta.
- *Avoin kysymys: Mitä tulisi mielestäsi erityisesti painottaa kuntastrategian seurannassa ja arvioinnissa?*

Teema-alueen 5. (Strategian toimeenpanon johtaminen ja viestintä) väitteet ovat:

- Kuntastrategiamme ohjaa päätöksenteossa.
- Kuntastrategiamme ohjaa kuntaorganisaation toimintaa ja jokapäiväistä työtä.

Fiksu kuntastrategia -hanke toteutettiin ajalla 15.6.2022-31.10.2024. Hankkeen rahoitus tuli kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmästä (Valtiovarainministeriö). Hankkeen vastuukuntana toimi Nurmijärven kunta, kumppanikuntana olivat lisäksi Mäntsälä ja Sipoo. Hankkeen ulkopuolisena asiantuntijana toimi Kuntien strateginen - kypsyys kyselyssä NHG Nordic Healthcare Group Oy.

- Kuntastrategiamme muodostaa selkeän, ymmärrettävän viestinnällisen kokonaisuuden.
- Kunnassamme on määritetty seurannan ja arvioinnin mittareita myös kuntastrategian viestinnässä onnistumiselle.
- *Avoin kysymys: Kuntastrategiamme toimeenpanoa varmistavassa viestinnän suunnittelussa tulisi mielestäni (jatka lausetta, ole hyvä)*
- *Avoin kysymys: Kuntastrategiamme toimeenpanoa tulisi parantaa siten, että (jatka lausetta, ole hyvä)*

Väitteisiin liittyvät vastausvaihtoehdot

Teema-aluekohtaisiin väitteisiin vastaaja voi vastata seuraavan vastauskaalan mukaisesti. Valinnan numeerinen arvo esitetään suluissa. Numeerinen arvo mahdollistaa keskiarvon ja hajonnan määrittämisen eri muuttujien suhteen sekä kyselyajankohtien välisen muutoksen havainnollistamisen. Vastauskaala on seuraava: Toteutuu hyvin (=4), Toteutuu (=3), Toteutuu jossain määrin (=2), Ei toteudu lainkaan (=1).

Avointen kysymysten vastaukset on mahdollista koota kaikkien vastaajien osalta sekä vastaajaryhmittäin (3) ryhmäkohtaisten erojen tunnistamista varten.